

Reményik Sándor

Az egyetlen tett

Olosz Lajosnak

Ó, forradalmak, ellenforradalmak,
Diktatúrák és rohamcsapatok,
S ti lobogók, vörösek vagy fehérek:
Én rátok olyan idegenül nézek,
És tőletek olyan távol vagyok,
Mint erdő csendje város-dübörgéstől.
Iszonyodom a meddő embervértől,
A semmitmondó, hangos, hazug szótól,
És mindenfajta népbolondítótól.
Jobbról, balról a riadókat fújják,
A véres jelzőlámpát lengetik.
És semmi sem nő — csak a nyomorúság.

Állok nagy erdő-csendem közepén,
Búcsúztatom a hulló levelet,
S tudom, hogy ezzel ítéletet mondok,
ítéletet e vak világ felett:
Mikor a lét pillérei inogtak
És mint a viasz, minden elhajolt,
Egyetlen ércnél szilárdabb valóság,
Egyetlen *tett*: a költő álma volt.

1923

Dsida Jenő

Kerülöm a nevedet (Erdély)

Azt mondják, kerülöm a nevedet,
nem beszélek rólad, nem dicsérlek,
mert a Gonosz csókolta meg a számat.

Pedig a gyantaszagú fenyvesekben
mindig levett kalappal járok,
sebes, mély vizeid bennem zúgnak.

Ma órákon át gyermekes örömmel
néztem, hogyan halásznak a vén
parasztok a zajló Maroson

s mikor a szabályos, négyszögű lékből
halat rántott ki valamelyik,
úgy-e hogy neked köszöntem meg?

És mégis kerülöm a nevedet,
melyet káromkodó kocsisok és
esküdöző kalmárok szájából hallok,

melyben önhitt szónokok dagasztják
nagyra magukat s pletykaszájú
vénasszonyok lubickolnak bóbiskolva,

mely úgy elkopott ércnyelvünkön és
szánkron, mint egy ócska köszörűkő
és már-már semmit sem jelent.

Inkább megkerüllek valahogy: azt
mondom, hogy valaki vagy,
magok csiráztatója, emberek álma,

kicsi őzikék együgyüése,
szálerdők erős magosba-húzója,
apró madarak énekeltetője.

Vagy csak gondolok rád s elhatározom:
ma minden mosolyom téged jelent, —
vagy csak kívánlak és elhatározom:

ma minden kézfogásban a te kezedre
ismerek. Vagy csak érzlek
behúnyt szemmel, átlehelni a lelkemen,

mint a legtitkosabb, legédesebb
hangulatot, mely egyedül köt
a földhöz, drága nyomorúságaimhoz.

Mint a napot, mely bőrömre süt
s melyet némasággal síratok meg,
mikor lehull a hegyek mögé.

1930

Bölöni Domokos

Szélrózsa kankalin (IV.)

Mondatok az életemről

9. BARANGOLÁS EGY JÓBARÁTTAL

Gyermekkorra Parajdjáról gazdagon feltarisznyálva indult a tudásszerzés rögs útjára Barabás László. Már egyetemista korától érdekelték a népszokások. 1982 óta gyűjti és dokumentálja a szokásokat. Fotósokkal, filmesekkel szövetkezve rögzíti az erdélyi magyarság gazdag, színes hagyományait. 1998-ban jelent meg első gyűjteménye Sóvidéki népszokások címmel, ezt követte az Aranycsitkók, maszkurák, királynők című kötet 2000-ben, majd 2009-ben a „nagy könyv”: Akiket fog a figura. Barabás László a nyelvjárás, a helyi identitástudat, a csűrök, a házak típusa, a székelly kapuk és a székelly harisnya elterjedése alapján megállapította, hogy létezik egy közép-erdélyi régió, amely átmenetet képez a felső-székellység és a mezőségi magyarság kultúrája között, ennek két övezete van: a mezőségi és a székelly régió — így tehát a Mezősámsondtól Korondig, a Magyarótól Nagykecsig terjedő széles területen vizsgálódott. Összesen 126 településen gyűjtött, és 915 népszokás hiteles leírását végezte el. Könyvét a dokumentumfilmekkel együtt „barzaviszi” a gyűjtés színbelyeire, és fel, illetve bemutatja az embereknek. Stílusosan — farsang idején. Afféle csendes diadalmenet ez, Marosvásárhelytől Kibédig, Mezőpanittól Nyárádszeredáig, Mezőbándtól Parajdig, Alsósófalváig. Egyéb „állomásai”: Szentháromság, Beresztelke, Mezősámsond, Szabéd és Nyárádszereda.

Púposnap emléke Beresztelkén

Beresztelke kisközség Maros-Torda vármegye régeni alsó járásában, (1891) 1024 magyar és oláh lakossal; báró Bánffy Zoltán kastélyával. (Pallas Nagylexikon) Beresztelke (románul Breaza, németül Bretzdorf, korábban Breit) község Romániában, Maros megyében. Községközpont, Kisfülpös és Magyarfülpös tartozik hozzá. 1319-ben Berycteluke néven említik. Határának délkeleti részén egykor egy Bentelke nevű falu létezett. Beresztelkének már 1332-ben volt temploma. Mai református temploma a 15. században épült, tornya 1895-ből való. 1910-ben 1178, többségben magyar lakosa volt, jelentős román kisebbséggel. A trianoni békeszerződésig Maros—Torda vármegye régeni alsó járásához tartozott. 1992-ben 1148 lakosából 635 magyar, 418 román, 8 cigány, 8 német volt.

Éltető hagyomány. A faluban élő legidősebb emberek, az egykori résztvevők úgy emlékeztek, hogy a farsángolás egy régi örökös hagyomány, amely nagyapáik idejében is megvolt. Gyermekkoruk nevezetes emléke, mert akkor még nagyobb, még cifrábban tartották, mint napjainkban. Barabás László mintegy félszáz hallgató előtt idézi beresztelki gyűjtőmunkájának tapasztalatait. Az idős adatközlők itt is hiányoznak, a hetvenes-nyolcvanas éveikben járók nem jöhettek el, néhá-
